

Săpăturile arheologice de la Trestiana

Com. Grivița jud. Vaslui

„TRESTIANA“

În anul 1979 s-au reluat săpăturile arheologice în stațiunea de la „Trestiana“, prin redeschiderea secțiunii (B/S 6, 1978), unde se surprinseseră resturile unui nou complex de locuire aparținând culturii Starčevo-Criș. Prin trasarea acestei secțiuni se urmărea cât s-a extins spre est așezarea, precum și dispunerea locuințelor pe teritoriul ocupat de neoliticul de aici. Din punct de vedere stratigrafic secțiunea B/S 6, trasată la 20 m de secțiunea B/S 1 din 1975, spre sud și paralelă cu aceasta, prezintă o depunere actuală groasă, în medie, de 0,35 m, sub care se află o depunere neagră, cu aspect măzărât, de 0,65—0,70 m grosime, așezată peste depunerea cafenie, în grosime medie de 0,65 m. La interferența dintre depunerea cafenie și cea galbenă cu concrețiuni calcaroase¹, între 34,25—55 m, apare o depunere, groasă de 0,10—0,15 m, de prundiș ce se suprapune pe solul galben, steril din punct de vedere arheologic (fig. 1).

Cît privește depunerile arheologice notăm faptul că, la adâncimea de 1,65—1,70 m, în depunerea de culoare cafenie unde se aflau, potrivit observațiilor anterioare, complexele primului nivel de locuire², resturile arheologice se masează, pe o lungime de 11 m (între 4—15 m), indicîndu-ne prezența unui nou complex de locuire, a cărui cercetare, întreruptă în anul 1978, a fost realizată în anul 1979.

Redeschiderea secțiunii (1979), între 1—15 m, precum și a casetelor necesare pentru surprinderea și cuprinderea în plan a tuturor resturilor de cultură materială au dus la dezvelirea întregului complex de locuire, notat B/L 2, de formă relativ rectangulară (fig. 2), cu o suprafață de aproximativ 49 m², aflat la adâncimea de 0,70—0,80 m, în depunerea cafenie.

Locuința este o construcție simplă, de tipul colibelor de suprafață, a cărei formă și di-

mensiuni le-am putut preciza, mai cu seamă, pe baza fragmentelor ceramice, a rarelor, și de cele mai multe ori foarte mici, resturi de la pereți (chirpici), precum și a spărturilor de la vatra construită în interiorul acesteia. Fragmente ceramice (cel mai abundent material), resturile osteologice (mai cu seamă de la cornute mari), uneltele din silex sau piatră șlefuită sînt masate în jumătatea vestică și-n colțul de nord-est al locuinței. Spărturile vetrei sînt împrăștiate, la jumătatea laturii de nord, circa 2 m spre interiorul locuinței, și în colțul de sud-est. Sumarele resturi de la pereți și pămîntul pigmentat cu mici granule roșii (posibil lut ars de la pereți) au fost surprinse, mai cu seamă, pe latura de nord și-n colțul de sud-est ale acesteia.

Uneltele din piatră. Din grupul uneltelor din piatră cioplită remarcăm prezența răzuitoarelor (fig. 3/2—4); a lamelor trunchiate retușate pe ambele laturi sau cu scobitură retușată (fig. 3/6—9, 11—13); a lamelor care prezintă pe una din laturi o puternică lustruire, considerate piese componente pentru seceri (fig. 3/10); a numeroase așchii și a nucleelor (fig. 7/2). Un vîrf cu retușe abrupte prezintă o patină alburie-vineție (fig. 3/5). Uneltele sînt realizate din silex (de culori diferite specifice zonei din care provine roca), obsidian și gresie silicioasă. Din categoria uneltelor din piatră șlefuită, amintim prezența unui topor de formă trapezoidală, cu ceafa dreaptă și tăișul curb, ușor oblic și foarte ascuțit (fig. 4/1), a topoarelor de formă aproape dreptunghiulară, cu ceafa și tăișul ușor curbate, în secțiune ovale (fig. 3/1) și a unui topor — fragmentar — de formă plată, trapezoidal (fig. 7/3) toate obținute din marnă. Din piatră de riu a fost obținut un zdrobitor, cu ambele capete rotunjite și cu porozități și ciobituri determinate de folosirea lui intensă.

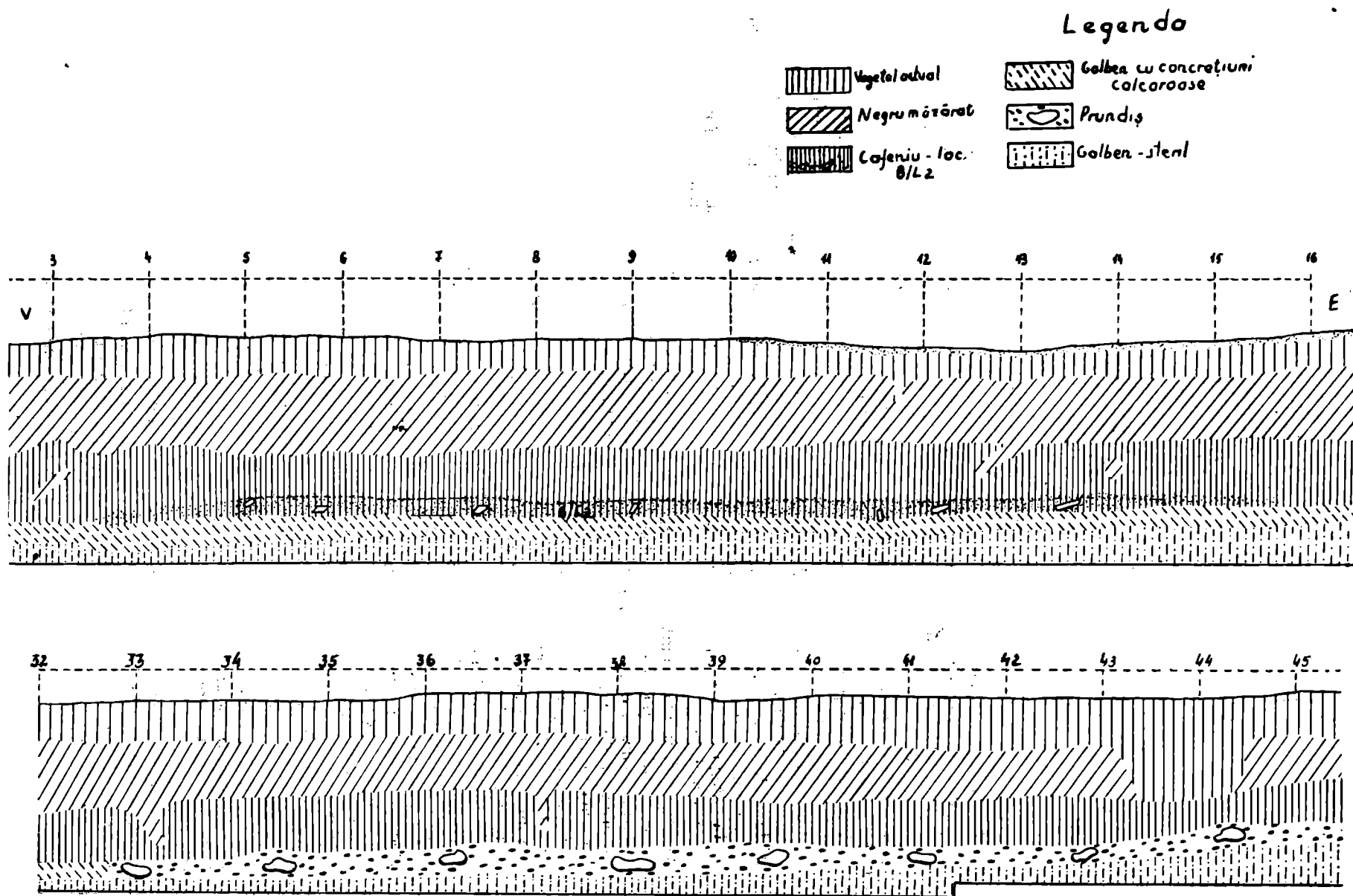

Fig. 1. Trestiana. Șanțul B/S 6. Taluzul de nord.

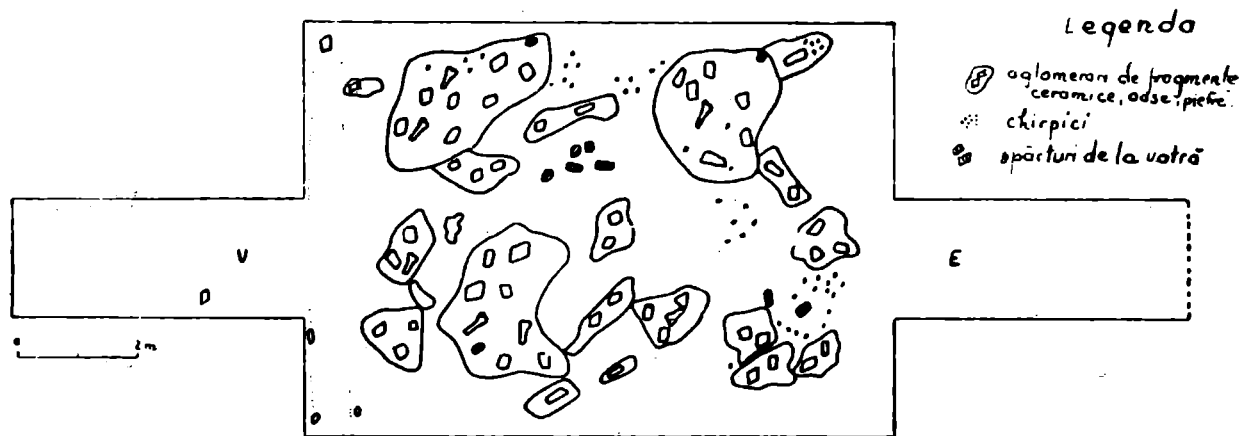

Fig. 2. Trestiana. Locuința B/L 2.

Uneltele din os sînt foarte puține, de fapt s-a găsit numai un fragment de spatulă, obținut dintr-o coastă de animal, bine lustruit spre vîrf (fig. 4/2).

Ceramica este cel mai numeros material arheologic adunat din complexul B/L 2. Fragmentele ceramice provin, în cea mai mare măsură, din vase de dimensiuni mari și mijlocii și mai puțin de la cupe, străchini și alte vase de dimensiuni mai mici. Din punctul de vedere al tehnicii se remarcă o categorie ceramică grosieră, o alta semifină și o a treia categorie care cuprinde ceramica fină și pe cea pictată.

Specia grosieră, predominantă cantitativ, este realizată dintr-o pastă cu multă pleavă în compoziție, foarte rar fiind folosit și nisipul. Arderea vaselor este slabă ceea ce face ca în apă aceasta să se descompună. Adesea se păstrează un miez gros de culoare închisă. Culoarea vaselor este cenușie-gălbui și cărămizie numai la exterior sau pe ambele fețe, în interior fiind de cele mai multe ori cenușie. Ca forme, se disting vasele borcan de dimensiuni mari și mijlocii, cu pereții groși, cu gîtul cilindric sau ușor înclinat spre interior sau exterior, uneori înalt, alteori scund. Decorul acestora este realizat din impresiuni simple, executate cu unghia (fig. 5/6), impresiuni „în spic” (fig. 5/1, 9; 4/2, 3), din proeminențe aplatizate, briuri alveolare dispuse în „S” și de cele mai multe ori asociate cu decorul din impresiuni (fig. 6/6). Rar apare și decorul incizat avînd ca motive liniile în zigzag și de asemenea, nu prea des, apare barbotina organizată sau aplicată pe întreaga suprafață a vasului (fig. 5/11; 7/5).

Specia semifină este realizată dintr-o pastă mai îngrijită, avînd în compoziție pleavă sau nisip, iar pe suprafața exterioară fiind date cu un slip superficial care, adesea, a căzut la spălare. Vasele sînt de dimensiuni mijlocii,

rar mici, și au o culoare gălbui-cărămizie și în cîteva cazuri de culoare brun-roșcată. Ca forme, distingem vasul borcan cu pereții subțiri, cu corpul mai mult sau mai puțin bombat, cu gîtul înalt, cilindric sau ușor înclinat spre interior și buza dreaptă sau subțiată dinspre interior. Apare și buza ușor îngroșată la exterior. Fundul vaselor este de aceeași grosime cu peretele vasului, foarte rar mai gros, cîteva sînt cu început de inelare, majoritatea fiind plate. Includem în categoria semifină cîteva picioare, de la cupe sau străchini, foarte înalte de formă cilindrică sau ușor conice, lobate (la două dintre ele lobarea este dată de caneluri largi, trase vertical pe suprafața exterioară a piciorului) (fig. 5/7). Decorul aplicat pe ceramica semifină este format din benzi de linii incizate în zigzag, dispuse vertical pe peretele vasului (fig. 5/4, 8; 6/4, 5) și din caneluri — prezente doar pe picioarele înalte.

Categoria ceramicii fine, existentă în noul complex cercetat, este considerabil redusă, din punct de vedere cantitativ, în raport cu descoperirile anterioare din așezare. Din punct de vedere tehnic, remarcăm aceeași grijă deosebită pentru alegerea lutului și a ingredientului — pleavă sau nisip — din care se realiza pasta. Pe suprafața vaselor se observă mici paiete de mica. Arderea vaselor este mai bună, rămînînd totuși un miez de culoare închisă. Culoarea vaselor este cenușie, gălbui-cărămizie și roșie (prin aplicarea culorii roșii înainte de ardere). La exterior vasele au fost date cu un slip superficial care a căzut sau s-a degradat, rămînînd doar porțiuni, pe peretele vaselor, slipuite și lustruite. Ceramica pictată, componentă a ceramicii fine, este foarte puțină, existînd cîteva fragmente ce poartă culoarea roșie și în cîteva cazuri și motive, realizate cu culoare neagră aplicată peste fondul roșu. Cîteva fragmente au o culoare brun-roșietică.

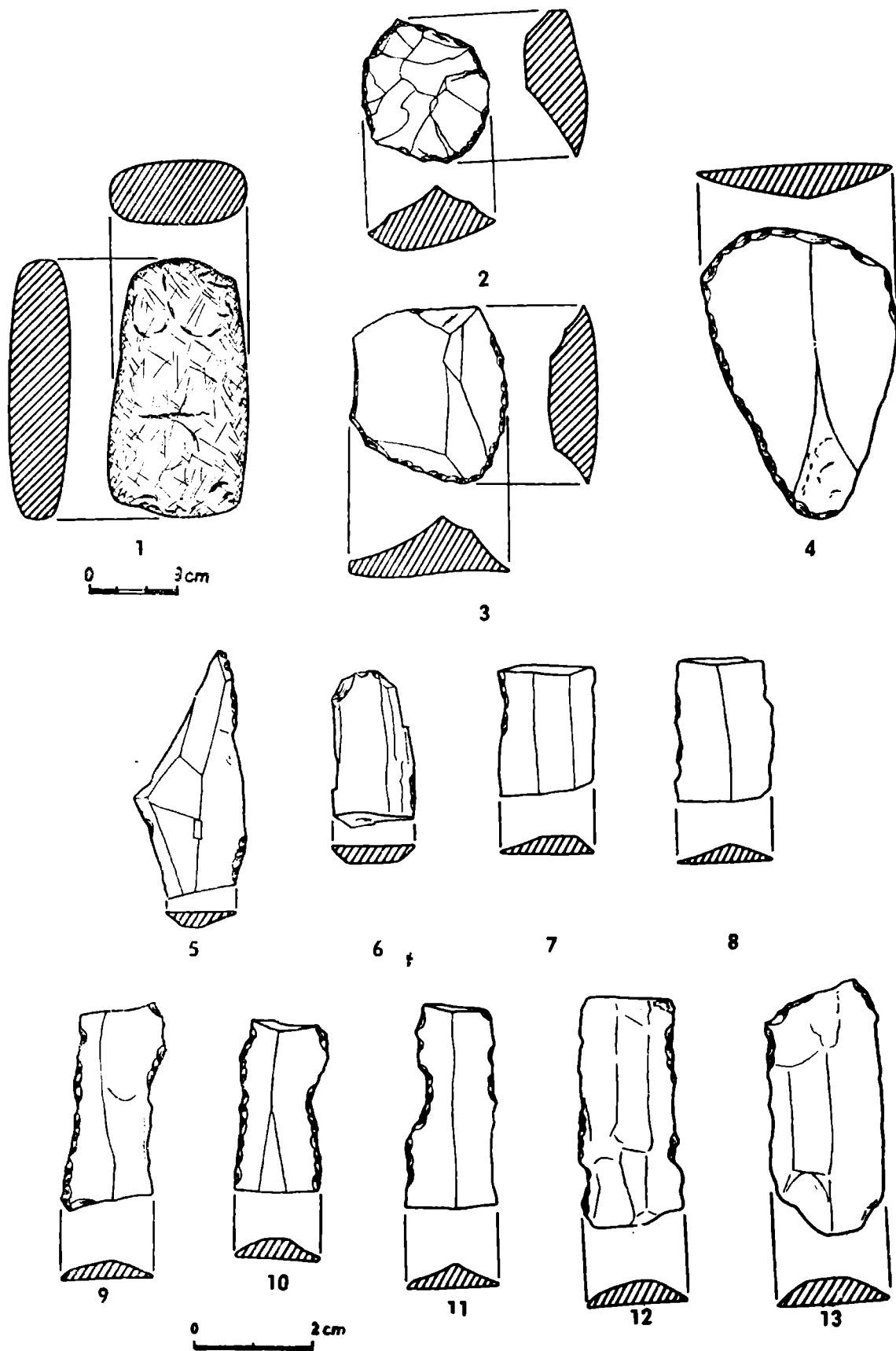

Fig. 3. Trestiana. 1 topor șlefuit — cultura Starčevo-Criș; 2—4 răzuitoare de silex; 5—13 lame de silex.

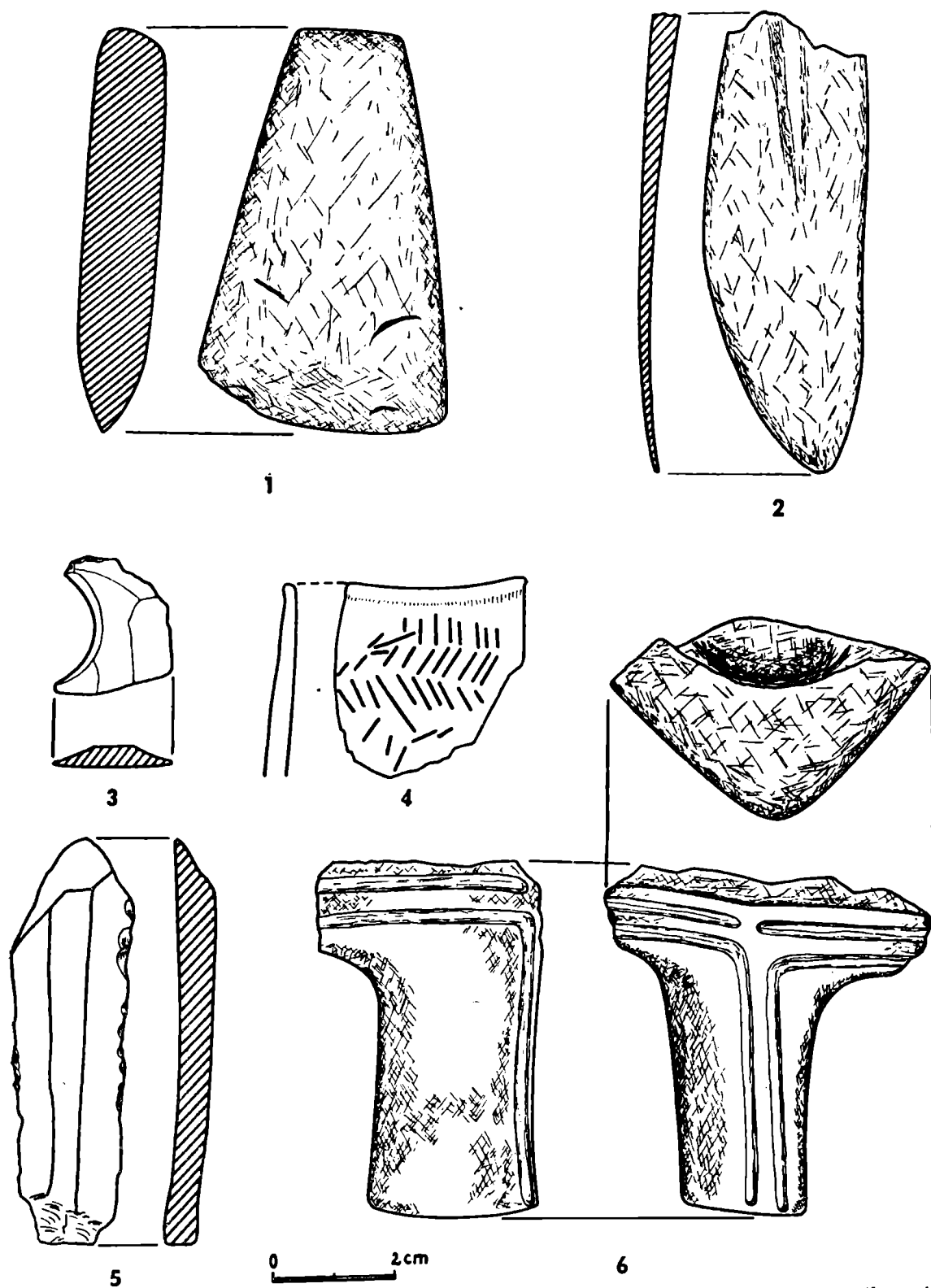

Fig. 4. Trestiana. Cultura Starčevo-Criș : 1 topor ; 2 fragment de spatulă ; 3, 5 unelte din silex ; 4 fragment de cupă ; 6 picior de altăraș.

ca forme se întinduse cupele *Sironconce*, cu
partea superioară mai dezvoltată, cu baza
subțire și marcată la extre-
mitate (fig. 4/1). Fundul
superior al vasului Străchi

altăraș, pe ceramica fină din câmpul
cetății recent se mai întinduse incizile
factice în zigzag

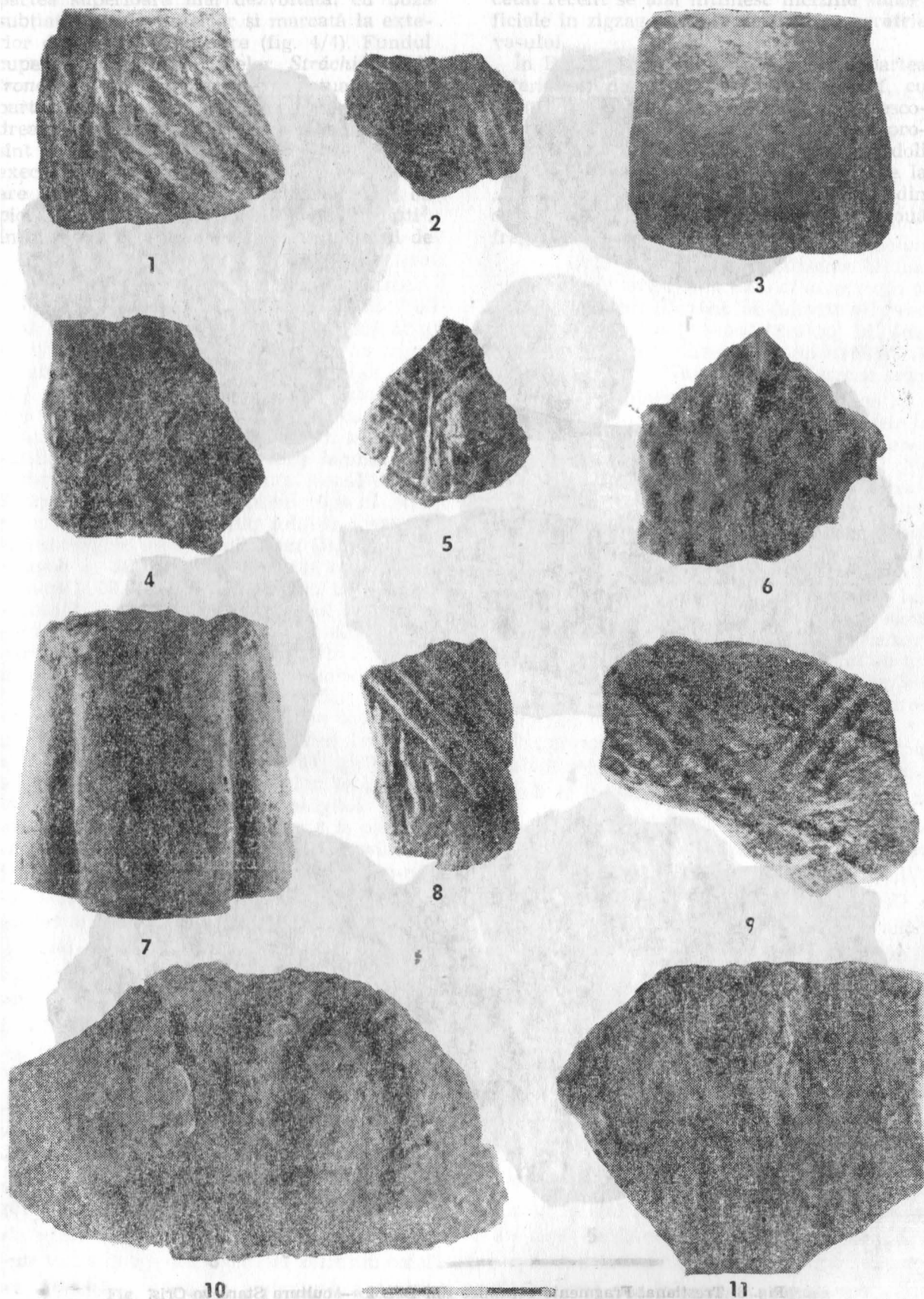

Fig. 5. Trestiana. Fragmente ceramice din B/L 2 — cultura Starčevo-Criș.

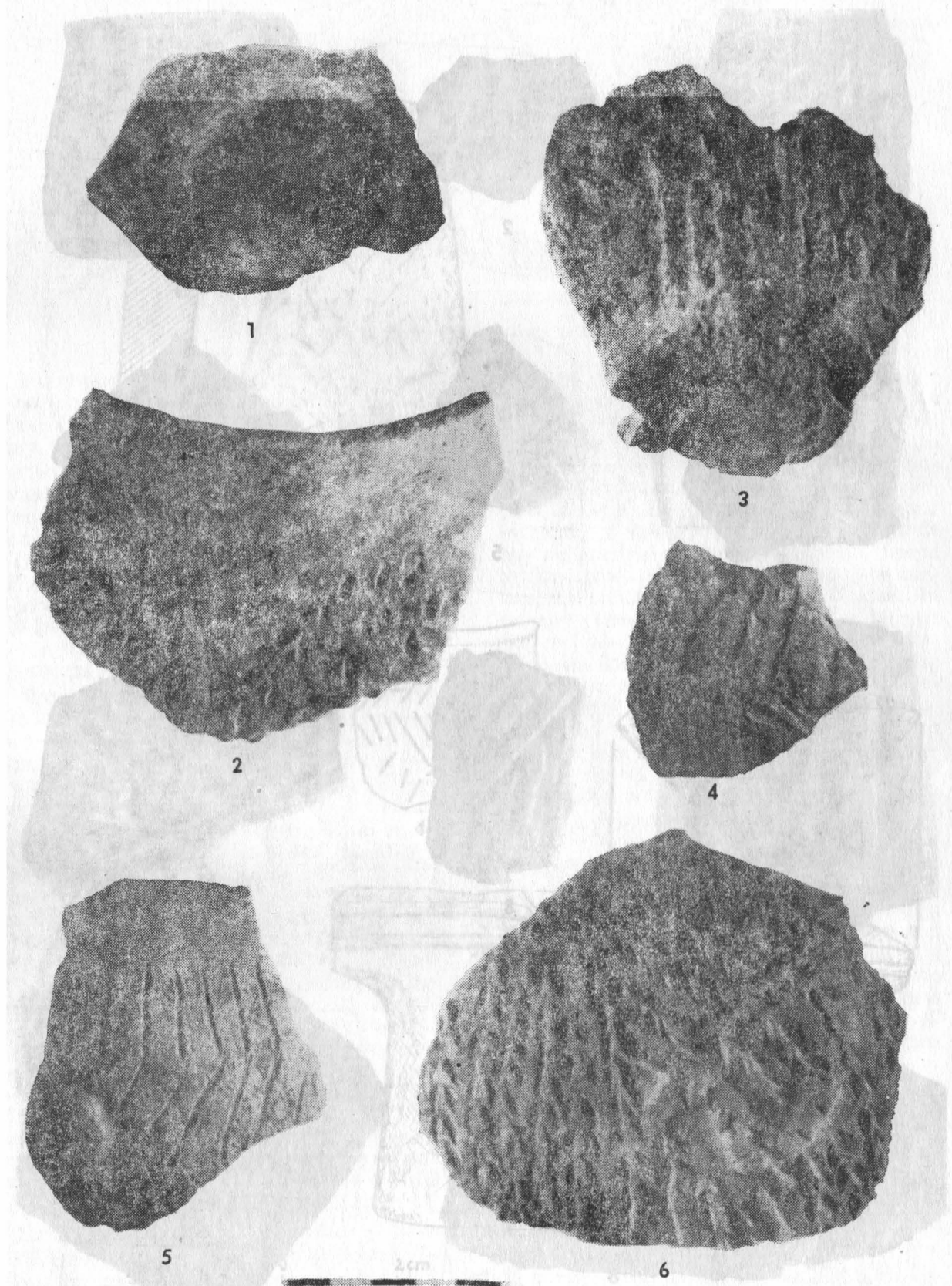

Fig. 6. Trestiana. Fragmente ceramice din B/L 2 — cultura Starčevo-Criș.

Ca forme se întâlnesc *cupele bitronconice*, cu partea superioară mai dezvoltată, cu buza subțiată dinspre interior și marcată la exterior de o ușoară șanțuire (fig. 4/4). Fundul cupelor este plat sau inelar. *Străchinile bitronconice* cu o trecere neaccentuată de la partea superioară la cea inferioară, au buza dreaptă și fundul plat sau inelar. Altărașele sînt reprezentate de un picior, pe care s-a executat un decor canelat (fig. 4/6) și care are cea mai apropiată analogie, în zonă, cu piciorul de altăraș descoperit la Vermești³. În afara decorului canelat, de pe piciorul de

altăraș, pe ceramica fină din complexul cercetat recent se mai întâlnesc inciziile superficiale în zigzag, dispuse vertical pe peretele vasului.

În B/L 2 s-a găsit și un fragment (partea inferioară) dintr-un idol antropomorf, cu steatopigie pronunțată, de tipul celor descoperiți la Perieni⁴, asemănările cele mai pronunțate avîndu-le cu două fragmente de idoli de la Homorodu de Sus⁵, fragmentul de la „Treștiana” indicînd aceeași modelare, din două părți lipite ulterior, ca și cele două fragmente enunțate.

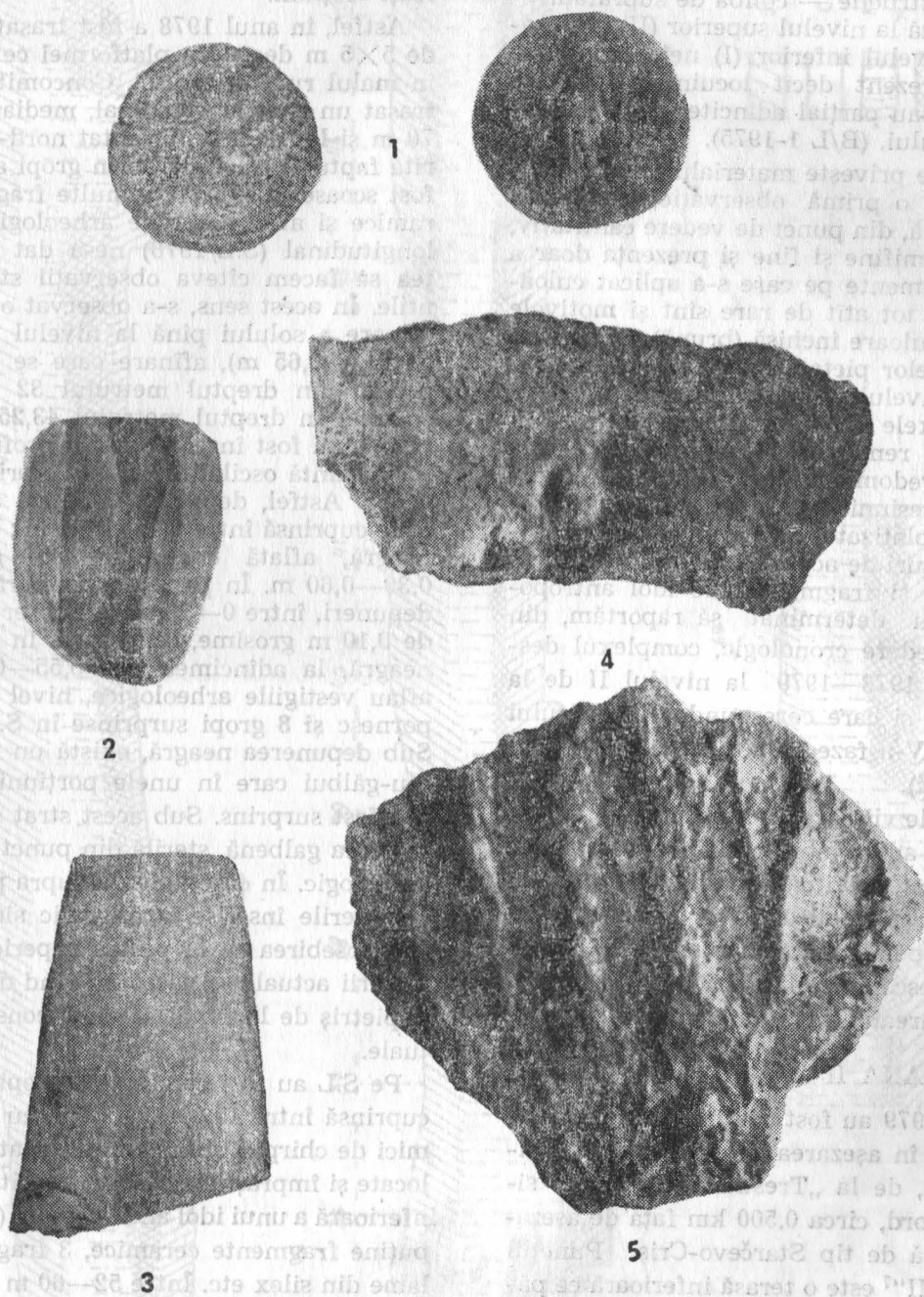

Fig. 7. Treștiana. 1 monedă colonială de la Treștiana II; 2—5 Treștiana — cultura Starcevo-Cris; 2 nucleu; 3 fragment de topor; 4—5 fragmente ceramică.

*
* *
*

Noul complex cercetat (al 18-lea descoperit pînă acum în așezarea neolitică de tip Starčevo-Criș de la „Trestiana“) ne permite să aducem cîteva precizii cu privire la poziția stratigrafică a locuințelor aflate pe latura estică a așezării și asupra conținutului materialului arheologic găsit aici. În acest sens, noul complex (B/L 2), deși aflat în depunerea cafenie, unde observațiile anterioare indicau nivelul inferior de locuire, prin sistemul de construcție — coliba de suprafață — se raportează la nivelul superior (II) din așezare⁶, în nivelul inferior (I) neîntîlnindu-se pînă în prezent decît locuințele adîncite (L 3/1964) sau parțial adîncite, pentru nivelarea terenului, (B/L 1-1975).

În ceea ce privește materialul ceramic subliniem, ca o primă observație, reducerea considerabilă, din punct de vedere cantitativ, a speciei semifine și fine și prezența doar a cîtorva fragmente pe care s-a aplicat culoarea roșie și tot atît de rare sînt și motivele pictate cu culoare închisă (brună). Subliniem lipsa motivelor pictate cu culoarea albă, înțîlnite în nivelul I și neîntîlnite în niciunul din complexe nivelului II cercetate pînă în prezent. Se remarcă, în schimb, categoria grosieră, predominantă cantitativ, cu decorul de impresiuni simple sau „în spic“, proeminente aplatizate, briuri alveolare și barbotină. Alături de acestea, piciorul de altăraș cu caneluri și fragmentul de idol antropomorf ne-au determinat să raportăm, din punct de vedere cronologic, complexul descoperit în 1978—1979 la nivelul II de la „Trestiana“ și care corespunde începutului celei de a IV-a faze a culturii Starčevo-Criș (Vl. Milojević).

Cercetările viitoare, în zona B, de la „Trestiana“, vor aduce noi precizări stratigrafice și de conținut, privitoare la cultura Starčevo-Criș în aria sa estetică, și vor permite realizarea corespondențelor tipologice și cronologice cu descoperirile anterioare din zonă și din întreg arealul vastului complex.

„TRESTIANA II“.

În anul 1979 au fost continuate cercetările arheologice în așezarea neolitică de tip Stoicani-Aldeni, de la „Trestiana II“, punct situat spre nord, circa 0,500 km față de așezarea neolitică de tip Starčevo-Criș. Punctul „Trestiana II“⁷ este o terasă inferioară ce pătrunde în lunca Bîrladului, pe laturile de nord, vest și sud fiind înconjurată de bălți

existente în tot cursul anului. La est este legată de dealul numit „Dealul Mare“, a cărui versant vestic, împădurit, se află la circa 0,200 km de așezare. Prezența unor bucăți de lut ars în malul terasei sau căzute în balta din apropiere ne-a fost semnalată în anul 1978, cînd, în urma unei periegezeze s-a început un sondaj de salvare a platformei ce se prăbușea. Întreruperea săpăturilor de salvare începute în anul 1978 și continuarea acestora în anul 1979 ne determină să prezentăm rezultatele ambelor campanii, ele executîndu-se, în cazul platformei, în aceeași secțiune.

Astfel, în anul 1978 a fost trasată o casetă de 5×5 m deasupra platformei ce se profila în malul rupt al terasei. Concomitent a fost trasat un șanț longitudinal, median, lung de 70 m și lat de 1 m, orientat nord-sud, datorită faptului că și aici, prin gropi actuale, au fost scoase la suprafață multe fragmente ceramice și alte materiale arheologice. Șanțul longitudinal (S.L./1978) ne-a dat posibilitatea să facem cîteva observații stratigrafice utile. În acest sens, s-a observat o puternică afinare a solului pînă la nivelul de locuire antic (—0,65 m), afinare care se pierde începînd din dreptul metrului 32 și dispăre complet în dreptul metrului 43,25. Depunerile ce au fost înregistrate în profilul șanțului prezintă oscilații în ceea ce privește grosimea. Astfel, depunerea actuală are o grosime cuprinsă între 0,35—0,45 m; depunerea neagră, aflată dedesubt, este groasă de 0,30—0,60 m. În partea superioară a acestei depuneri, între 0—32 m, s-a observat o fișie, de 0,10 m grosime, cenușoasă. În depunerea neagră, la adîncimea de 0,55—0,65 m, se aflau vestigiile arheologice, nivel de la care pornesc și 8 gropi surprinse în S.L. (fig. 8). Sub depunerea neagră, există un strat cafeiniu-gălbui care în unele porțiuni de profil n-a fost surprins. Sub acest strat se află depunerea galbenă, sterilă din punct de vedere arheologic. În caseta de deasupra platformei, depunerile înscrise stratigrafic sînt aceleași cu deosebirea că la partea superioară a depunerii actuale se găsea un rînd de cărămizi și pietriș de la fundația unor construcții actuale.

Pe S.L. au fost cercetate 8 gropi și o zonă, cuprinsă între 15,80—21,20 m, cu fragmente mici de chirpici și bucățile de platformă dislocate și împrăștiate. Aici s-a găsit partea inferioară a unui idol antropomorf (fig. 10/10), puține fragmente ceramice, 3 fragmente de lame din silex etc. Între 52—60 m a fost surprinsă o denivelare a terenului folosită de locuitorii neolitici pentru depozitarea restu-

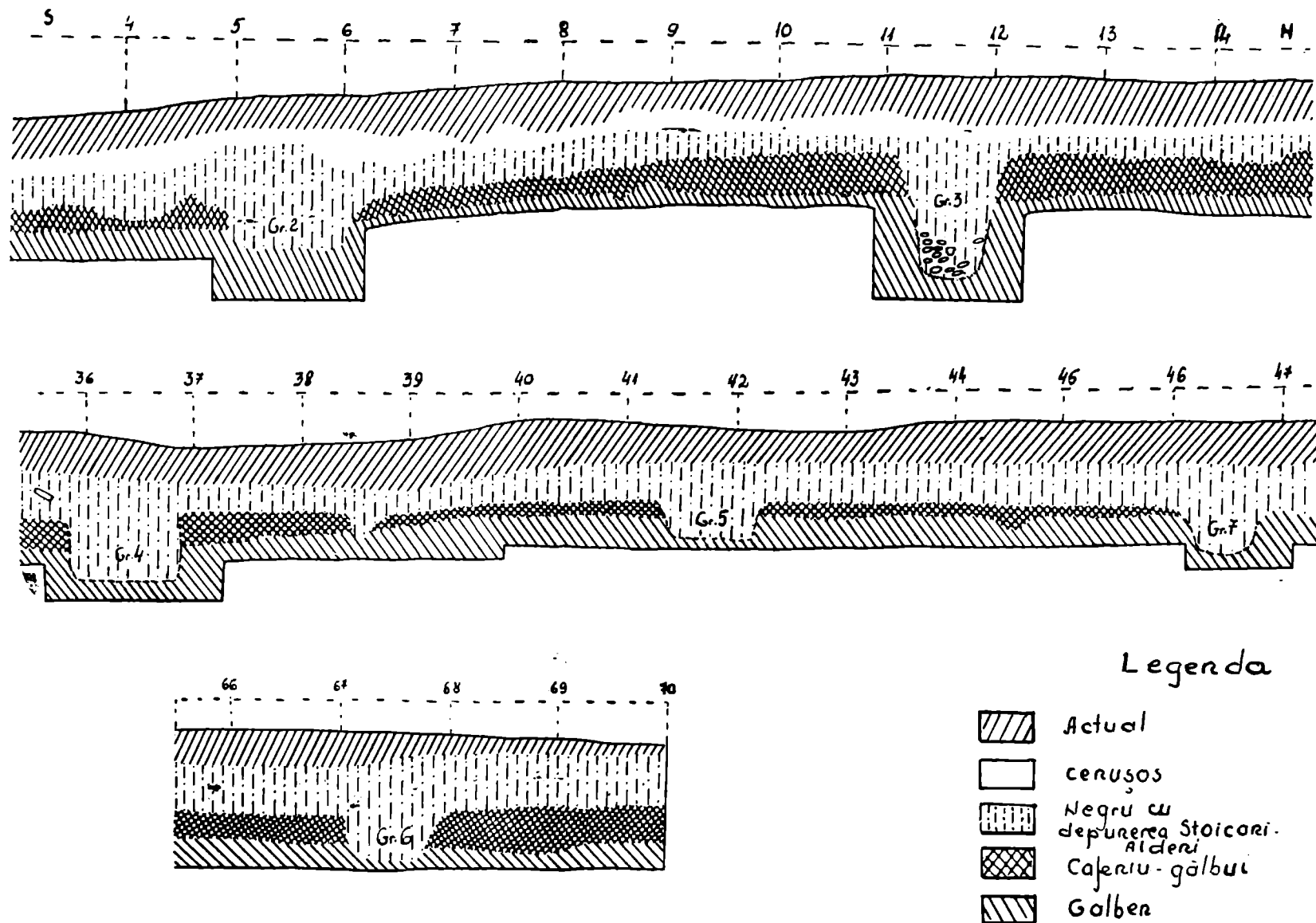
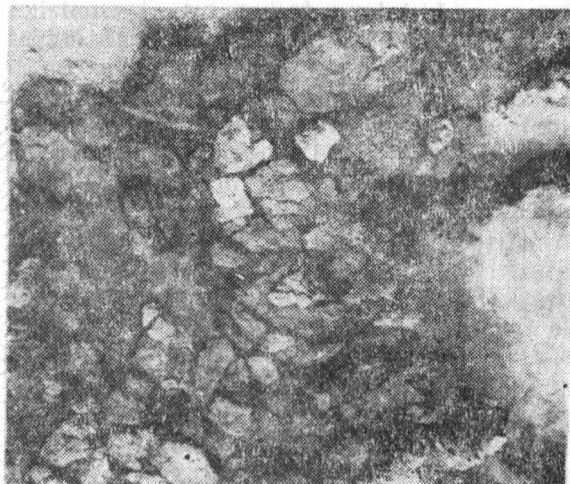

Fig. 8. Trestiana II. Șanțul longitudinal — taluz.

1

2

3

4

Fig. 9. Trestiana II. Aspectul Stoicani-Aldeni — detalii L₁.

rilor menajere. De aici s-a scos o mare cantitate de fragmente ceramice, fragmente de idoli antropomorfi, un vas miniatural (fig. 12/1), scoici, resturi osteologice etc.

Gropile, ce au fost surprinse pe S.L. se aflau la distanțe ce oscilează între 5 și 17 metri și sînt dispuse aproape în linie dreaptă. Forma lor este circulară sau ușor ovală și au un profil ușor conic (gr. 3) sau aproape cilindric cu colțurile, de la bază, rotunjite (gr. 2, 4). Toate, așa cum s-a văzut, pornesc din depunerea de culoare neagră și au o adîncime cuprinsă între 1,50—1,90 m de la suprafața actuală a solului. La unele gropi (gr. 1, 4, 7, 8) adîncimea a fost greu stabilită datorită infiltrării apei. Dintre gropi atenția ne-a fost atrasă, în mod deosebit, de gr. 3, celelalte 7 gropi neconținînd decît, foarte rar, cîteva fragmente ceramice și oase de animale în umplutură (gr. 2). Groapa nr. 3 are pereți amena-

jați cu grijă, spre fund par a fi fost bătătorii și apoi arși superficial⁸. La baza gropii, pe o înălțime de 0,45 m, s-au găsit scoici (probabil *Unio tumidus*)⁹. Printre scoici s-au găsit și 3 fragmente ceramice aparținînd aspectului Stoicani-Aldeni, precum și cîteva oase de animale depuse la baza gropii. Toate acestea întăresc părerea emisă potrivit căreia aceste gropi erau folosite pentru depozitarea proviziilor¹⁰.

Locuința 1 (cercetată în anii 1978—1979), aflată pe latura de nord a așezării, a fost prevăzută cu platformă de lut ars și este de formă aproximativ patrată (4×4,25 m) (detalii — fig. 9/1—4). Din punct de vedere al sistemului de construcție, aceasta ne-a permis să facem cîteva observații referitoare la locuințele cu platformă aparținînd aspectului Stoicani-Aldeni. Astfel, remarcăm așezarea lutului pentru platformă pe ramuri groase,

se-a permis sumare observatii. În acest sens menționăm faptul că până la adinimes de 1,35 m, sub nivelul platformei, în grupa nu s-a aflat altceva decât ceramica foarte bătrână. Sub nivelul platformei s-a găsit o cantitate de ceramică foarte bătrână, care nu s-a putut identifica cu cea din nivelul de deasupra. În afara ceramicii s-au găsit și unele obiecte de metal, de piatră și de os, dar acestea sunt foarte puține și nu s-au putut identifica cu certitudine.

Materialul arheologic găsit în acest loc este de la Trestiana II. În acest loc s-a găsit o cantitate de ceramică foarte bătrână, care nu s-a putut identifica cu cea din nivelul de deasupra. În afara ceramicii s-au găsit și unele obiecte de metal, de piatră și de os, dar acestea sunt foarte puține și nu s-au putut identifica cu certitudine.

Ceramica este foarte bătrână și are o culoare de la roșu la negru. Este foarte fragilă și se fragmentează ușor. În unele locuri s-au găsit fragmente de ceramică care au fost identificate cu cele din nivelul de deasupra. În afara ceramicii s-au găsit și unele obiecte de metal, de piatră și de os, dar acestea sunt foarte puține și nu s-au putut identifica cu certitudine.

În acest loc s-a găsit o cantitate de ceramică foarte bătrână, care nu s-a putut identifica cu cea din nivelul de deasupra. În afara ceramicii s-au găsit și unele obiecte de metal, de piatră și de os, dar acestea sunt foarte puține și nu s-au putut identifica cu certitudine.

Fig. 10. Trestiana II. Aspectul Stoicani-Aldeni : 1—7, 9, 12 fragmente ceramice ; 8, 10 fragmente de idoli antropomorfi ; 11, 13 cozi de polonice.

În acest loc s-a găsit o cantitate de ceramică foarte bătrână, care nu s-a putut identifica cu cea din nivelul de deasupra. În afara ceramicii s-au găsit și unele obiecte de metal, de piatră și de os, dar acestea sunt foarte puține și nu s-au putut identifica cu certitudine.

În acest loc s-a găsit o cantitate de ceramică foarte bătrână, care nu s-a putut identifica cu cea din nivelul de deasupra. În afara ceramicii s-au găsit și unele obiecte de metal, de piatră și de os, dar acestea sunt foarte puține și nu s-au putut identifica cu certitudine.

În acest loc s-a găsit o cantitate de ceramică foarte bătrână, care nu s-a putut identifica cu cea din nivelul de deasupra. În afara ceramicii s-au găsit și unele obiecte de metal, de piatră și de os, dar acestea sunt foarte puține și nu s-au putut identifica cu certitudine.

În acest loc s-a găsit o cantitate de ceramică foarte bătrână, care nu s-a putut identifica cu cea din nivelul de deasupra. În afara ceramicii s-au găsit și unele obiecte de metal, de piatră și de os, dar acestea sunt foarte puține și nu s-au putut identifica cu certitudine.

În acest loc s-a găsit o cantitate de ceramică foarte bătrână, care nu s-a putut identifica cu cea din nivelul de deasupra. În afara ceramicii s-au găsit și unele obiecte de metal, de piatră și de os, dar acestea sunt foarte puține și nu s-au putut identifica cu certitudine.

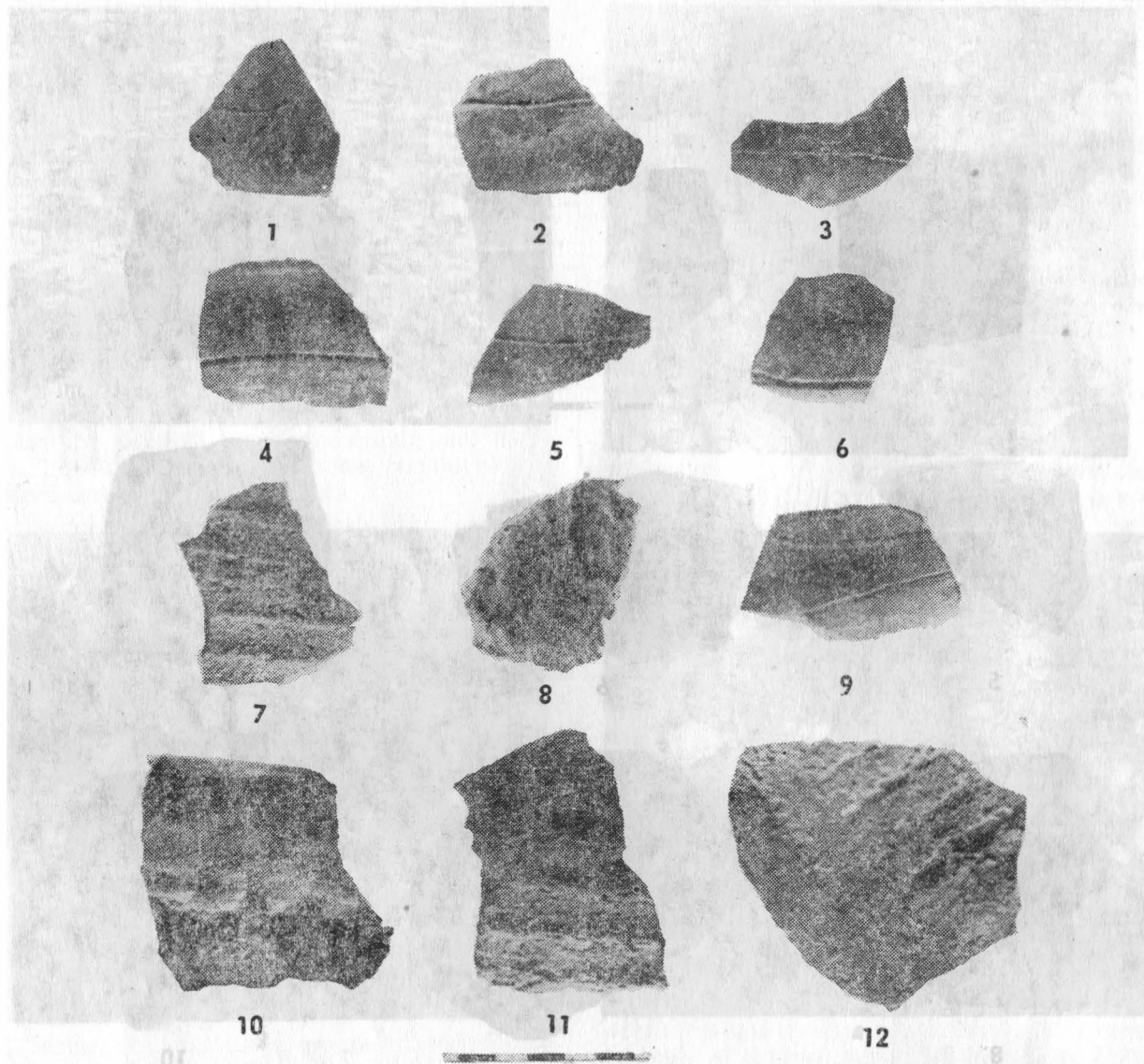

Fig. 11. Trestiana II. Aspectul Stoicani-Aldeni : 1—12 fragmente ceramice.

așa cum erau desprinse din copac, care ajung la un diametru de 0,10—0,15 m. Cele mai groase ramuri au fost așezate mai mult pe latura de nord, unde și pericolul de alunecare al construcției era mare (terenul fiind în pantă). Spre interiorul locuinței, lutul pentru platformă a fost așezat pe crengi subțiri așa cum au fost desprinse din copac, fără să se urmărească o anumite ordine. Pe latura de nord lutul platformei era arcuit în sus, probabil, pentru o mai bună legătură cu perețele. Platforma a fost fețuită pe întreaga suprafață, arderea dându-i o culoare cărămizie cu pete gălbui. Nu au fost surprinse resturi de vatră însă, în colțul de nord-est, la 1 m depărtate de acesta, spre interior, platforma prezenta o ușoară alveolare unde s-a observat o pulbere de cenușă. Tot aici s-au găsit frag-

mentele unui vas. Deosebită ni se pare suprapunerea de plăci — 2 rânduri — groase de 0,04—0,06 m, așezate de-a lungul peretelui de nord, pe o lățime de circa 1 m (posibil să fi fost o laviță?). Ar mai fi de adăugat faptul că pereții locuinței, bucăți de chirpic ars, foarte friabili, s-au prăbușit spre exteriorul acesteia — cel de nord dispărând probabil prin prăbușirea în balta din apropiere. Cele mai multe dărâmături de la pereți se păstrează pe latura de vest și pe colțul de nord-est.

În afara laturii de vest a locuinței se găsea o groapă de formă relativ ovală, cu diametrele de 1,40 și 1,80 m, înconjurată, ca și cum ar fi fost o grădină, de lut ars asemănător celui din care erau construiți pereții. Săparea gropii fiind dificilă, din cauza infiltrării apei,

ne-a permis sumare observații. În acest sens menționăm faptul că pînă la adîncimea de 0,35 m, sub nivelul platformei, în groapă nu se afla altceva decît lut galben foarte bine ales. Sub nivelul menționat continua să existe același lut galben, dar apa pătrunsă nu ne-a permis să precizăm conturul bazei acesteia.

În afara fragmentelor ceramice menționate, de pe suprafața locuinței s-au mai adunat puține fragmente ceramice și un topor șlefuit, obținut din marnă.

Materialul arheologic, descoperit în așezarea de la „Trestiana II” pînă la această dată, se compune din cîteva lame din silex, un topor șlefuit (cel din L.1), fragmente ceramice și cîteva fragmente de idoli antropomorfi.

Uneltele din silex, se referă la lame retușate pe ambele laturi (fig. 12/2). Toporul șlefuit este de formă trapezoidală, cu ceafa dreaptă și tăișul ușor curb, bine ascuțit.

Ceramica cuprinde o categorie grosieră și alta de bună calitate. Ceramica grosieră este realizată dintr-o pastă care conține în compoziție cioburi pisate, granule de calcar și de nisip și mai puțin pleavă, dînd un aspect zgrunțuros în spărtură. Arderea incompletă permite rămînerea, în spărtură, a unui miez de culoare închisă, iar la exterior, de cele mai multe ori culoarea vaselor este cărămizie-gălbuie sau cenușie (uneori pe ambele fețe). Se observă și prezența petelor cenușii pe vasele de culoare cărămizie sau pete gălbui pe acelea de culoare cenușie. Ca forme se întîlnesc vasele borcan, cu pereții ușor bombăți și buza dreaptă puțin evazată spre exterior, ornamentate cu briuri alveolare, dispuse pe umărul vasului (fig. 12/10); vasele tronconice cu umărul rotunjit, cu gura larg deschisă și fundul mic. Partea superioară a vasului este lustruită, iar pe corp se aplică barbotina; vasele bitronconice pe a căror suprafață se aplică barbotina, peste care s-au tras, cu degetele, caneluri dispuse orizontal sau vertical (fig. 10/7, 8, 12); vasul miniatură cu corpul oval, care are pe întreaga suprafață un decor din alveole mici, dispuse în șiruri orizontale (fig. 12/1). Trebuie să remarcăm faptul că pe unele vase, peste suprafața nelustruită, apar urme de culoare roșie crudă, manieră semnalată și-n alte așezări aparținînd faciesului respectiv¹¹.

Ceramica de bună calitate este realizată dintr-o pastă îngrijită, care folosește rareori, ca liant, nisipul cu granulație fină. Cu-

loarea vaselor este gălbuie-cenușie și cenușie de diverse nuanțe, suprafața vaselor fiind bine lustruită. Ca forme, se întîlnesc vasele bitronconice, cu corpul arcuit sau cu un bitronconism pronunțat, apoi paharele și vasele cu gîtul înălțat și cu umărul pronunțat și corpul aproximativ sferoidal. Acestei categorii ceramice îi atribuim și cozile de polonice terminate într-o arcuire simplă (fig. 10/11) sau prin reprezentări animaliere (fig. 10/13) asemănătoare cu cele descoperite la Suceveni¹². Decorul acestei categorii se compune din incizii circulare, orizontale, dispuse pe partea superioară a vasului (fig. 11/3—6), incizii care încadrează proeminente conice, perforate orizontal, alveole rotunde dispuse în șiruri orizontale pe carena vaselor sau pe umărul acestora, asociate cu incizii plasate pe partea inferioară a acestora (fig. 10/6, 9) etc.

Ca elemente plastice amintim cîteva fragmente, în majoritate partea inferioară, a unor idoli antropomorfi. Un fragment reprezintă partea superioară a unei figurine plate, prevăzută cu o perforație pe o prelungire aproximativ conică (fig. 10/8) apoi, 3 figurine antropomorfe feminine (partea inferioară), cu picioarele lipite, terminate conic, cu cîte una (fig. 10/10; 12/3) sau trei incizii longitudinale (fig. 12/4) și care sugerează cele două picioare. Două dintre acestea poartă deasupra bazinului cîte două sau patru perforații (fig. 12/3, 4), care nu străpung corpul. Figurine asemănătoare se întîlnesc și în aria culturii Cucuteni¹³. Un ultim fragment de idol ce-l prezentăm, este coapsa unei reprezentări feminine, pe care există un decor de linii incizate în spirală și în unghiuri, cu o înțepătură în vîrf, peste care s-a aplicat culoarea roșie crudă. Acest din urmă exemplar indică, ca tehnică de realizare, modelarea separată a celor două picioare și lipirea lor ulterioară. Cele mai multe asemănări, pentru acest idol, le găsim în figurina descoperită la Drăgănești-Tecuci¹⁴.

În caseta deschisă deasupra L. 1, pe latura de nord, la adîncimea de 0,15 m, a fost găsită o monedă colonială de la Caracalla (211—217), provenind din atelierul de la Nicomedia. Întrucît moneda constituie o raritate, pentru zona de descoperire, considerăm necesar s-o prezentăm pentru o mai bună cunoaștere a emisiunilor coloniale și a circulației acestora¹⁵.

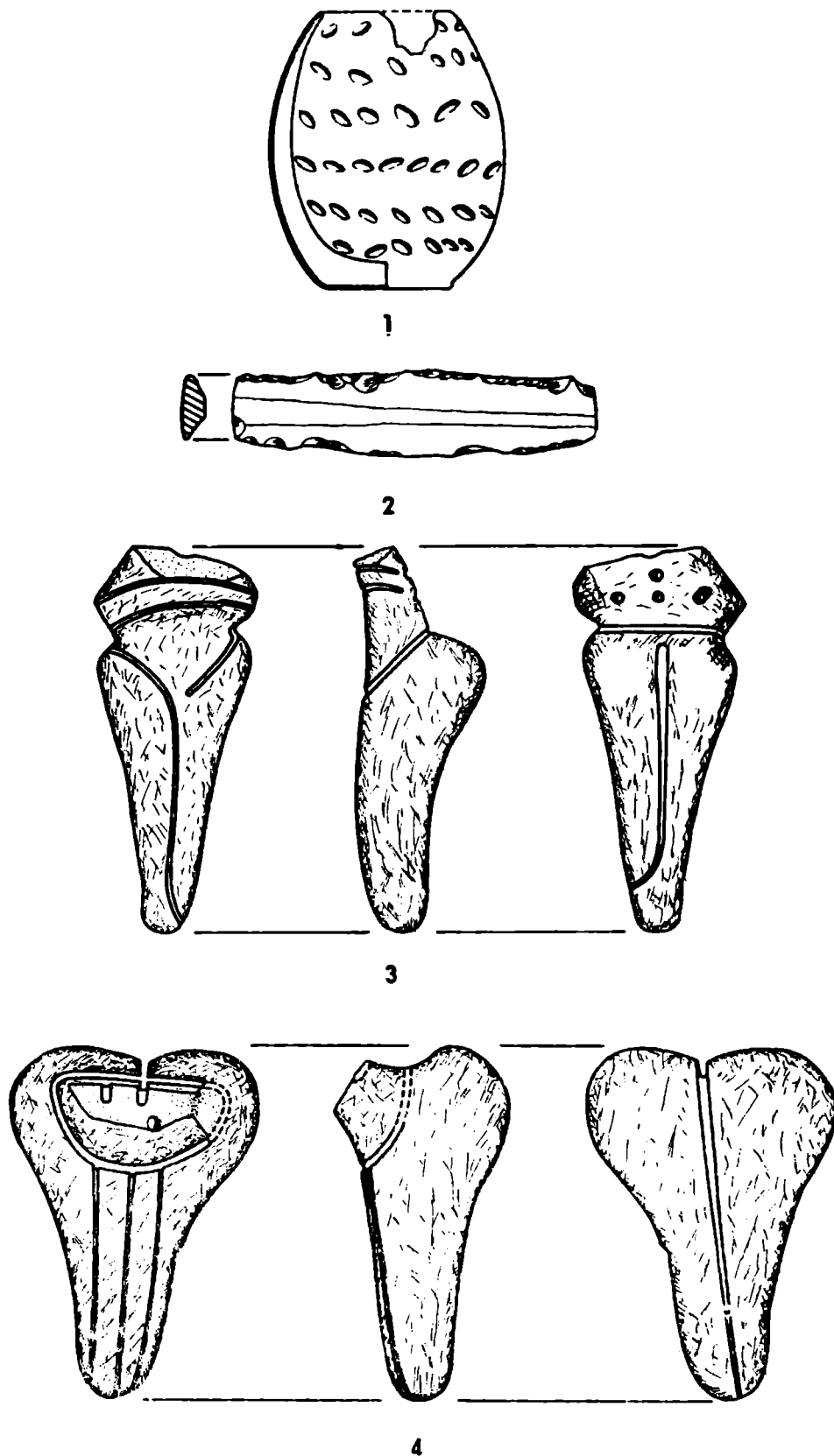

Fig. 12. Trestiana II. Aspectul Stoicani-Aldeni : 1 vas miniatură ; 2 lamă din silex ; .
 3—4 fragmente din idoli antropomorfi.

Av. AYPHANTONEINOC AYAOV.; busul împăratului laureat, drapat și cuirasat spre dr.

Rv. NIKOMHAEQN . . . TPIC. OKOPΘ (Athena ?) cu coif corintic, în picioare spre st., ține în st. *patera* și-n dr. o lance sprijinită pe un scut; ⊥ N

Br; diam. 28,9 cm; tocită pe cant; inv. B/7323.

*
* *

Săpăturile arheologice de la „Trestiana II” au scos la iveală materiale care prin conținutul lor se înscriu în aspectul Stoicani-Aldeni întâlnit în așezările cercetate la Stoicani¹⁶, Suceveni¹⁷, Drăgănești-Tecuci¹⁸, Băneasa¹⁹ etc. Astfel, observăm aici prezența locuințelor cu platformă de lut așezată pe crengi de copaci (la „Trestiana II” fără o intervenție asupra crengilor), apropiindu-se, din acest punct de vedere, cel mai mult cu descoperirile de locuințe cu platformă de la Băneasa²⁰.

Analiza categoriilor ceramice, sub aspectul tehnicii, pastei, a formelor vaselor, a decorului executat pe acestea, precum și plastica întâlnită la „Trestiana II” și pentru care găsim analogii în toate descoperirile de pînă acum aparținînd aspectului Stoicani-Aldeni, ne indică contemporaneitatea acestei așezări cu descoperirile anterioare aparținînd acestui facies. Cercetarea aprofundată a tuturor elementelor oferite de așezarea de la „Trestiana II”, unde săpăturile trebuie încă continuate, atît pentru a realiza un repertoriu complet al formelor și decorului ceramicii și al celorlalte categorii de obiecte existente aici, precum și pentru observații mai minuțioase asupra tuturor laturilor vieții materiale și spirituale ale neoliticilor Stoicani-Aldeni, vor aduce noi date cu privire la acest aspect cultural cunoscut în partea de sud-est a Moldovei.

NOTE

¹ În stratigrafia oferită de șanțul longitudinal din anul 1964 și șanțul 1, zona B (B/S 1) 1975, depunerea cafenie suprapune pe cea galbenă cu concrețiuni calcaroase (Eug. Popușoi, *Săpăturile arheologice de la Trestiana*, Cerc. Ist., S.N., sub tipar).

² La „Trestiana” au fost stabilite două niveluri de locuire, și prin suprapunerea surprinsă încă în primul an al cercetărilor (Eug. Popușoi, *Rev. Muz.*, 2, 1965, IV (nr. special), p. 412—413; idem, *Cultura Starčevo-Criș pe baza săpăturilor arheologice de la „Trestiana”*, comunicare, București, 1976).

³ Dan Monah, *Carpica*, 8, 1976, p. 25, fig. 7/1.

⁴ Mircea Petrescu-Dimbovița, *Materiale*, 3, 1957, p. 73—75.

⁵ Tiberiu Bader, *ActaMN*, 5, 1968, p. 381 și urm. fig. 2/1, 3.

⁶ Toate complexele nivelului II de la „Trestiana” au fost surprinse, din punct de vedere stratigrafic, în depunerea neagră.

⁷ Așezarea a fost descoperită prin cercetări de suprafață în anul 1961 de către Vasile Palade, directorul muzeului din Bîrlad, care ne-a oferit unele informații asupra stațiunii, pentru care îi mulțumim și pe această cale.

⁸ Mircea Petrescu-Dimbovița, *Materiale*, 1, 1953, p. 23 (se menționează prezența gropilor cu pereții căptușiți cu o lipitură subțire de lut).

⁹ Determinările au fost făcute de către Gabriela Corduneanu, biolog-muzeograf la Secția de științele naturii a muzeului din Bîrlad.

¹⁰ Mircea Petrescu-Dimbovița, *op. cit.*, p. 23.

¹¹ *Ibidem*, p. 50; Ion T. Dragomir, 4, 1970, p. 31.

¹² Ion T. Dragomir, *op. cit.*, p. 38, fig. 8/5—8, 15.

¹³ Natalia Herlescu, *Arh.Mold.*, 2—3, 1964, fig. X/1—3.

¹⁴ Eugen Comșa, *SCIV*, 14, 1963, 1, p. 20, fig. 6.

¹⁵ Constantin Preda, *SCN*, 4, 1968, p. 230 (pentru av.) și Collection Strozzi, *Médailles Grecques et Romaines*, 1907, p. 127, nr. 1566 (pentru rv) — determinarea piesei fiind făcută după materialele menționate, alte cataloage nefiindu-ne deocamdată la îndemînă.

¹⁶ Mircea Petrescu-Dimbovița, *op. cit.*, p. 17 și urm.

¹⁷ Ion T. Dragomir, *op. cit.*, p. 27.

¹⁸ Eugen Comșa, *op. cit.*, p. 16 și urm.

¹⁹ Ion T. Dragomir, *op. cit.*, p. 27.

²⁰ *Ibidem*, p. 85.

LES FOUILLES ARCHÉOLOGIQUES DE TREȘTIANA, COMM. GRIVIȚA DÉP. DE VASLUI

En 1979 ont été continué les recherches archéologiques dans l'établissement néolithique de type Starčevo-Criș de „Trestiana”, par la réouverture de la section B/S6, tracée en 1978, où sur une distance de 1—15 mètres, se dessinait une habitation (la 18-lème découverte dans cette région).

Les cassettes exécutées du côté nord ont entièrement permis la recherche de la nouvelle habitation découverte B/L2, de forme approximativement rectangulaire et qui s'inscrit au type des cabanes à la surface du sol ayant à l'intérieur une âtre cassée et détruite de l'antiquité. Dans l'inventaire de l'habitation on peut remarquer les outils en silex, obsidien et grès siliceux; trois haches polis (une de forme trapézoïdale, une autre presque rectangulaire et la troisième en état fragmentaire de forme plate; une grande quantité de fragments céramiques, surtout le groupe de céramique grossière, et dans une proportion plus réduite la catégorie sémifine et fine (y compris quelques fragments aux traces de peinture); un fragment d'idole anthropomorphe; une assez grande quantité des ossements des animaux de grande taille.

Le complex d'habitat, quoiqu'il se trouve en dépôt marron, par le système de construction et le contenu du matériel archéologique se place du point de vue chronologique, au deuxième niveau d'habitat de „Trestiana” et qui correspond à la quatrième phase de la culture Starčevo-Criș (VI Miložić).

En 1978—1979, suite à la nécessité de sauvegarder une habitation à plateforme qui s'écroulait dans les étangs de la vallée de Birlad, on a effectué une cassette au dessus de celle-ci, et aussi une section longitudinale médiane à „Trestiana II”, établissement qui se trouve à 500 mètres environ du côté nord de Trestiana (Starčevo-Criș).

La fosse No. 3 avait les parois aménagées avec beaucoup de soin, ayant à la base un dépôt de coquillage. Dans les autres fosses il n'y avait pas de matériel archéologique.

L'habitation No. 1 à plateforme, de forme approximativement carré avait les parois écroulées à l'extérieur (la parois du côté nord glissant vers un étang voisin).

L'argile de la plateforme a été déposée sur les branches tel-quel.

Le matériel archéologique composé par une hache polie, quelques lames en silex, quelques fragments d'idoles anthropomorphes et ceramique grossière et fine, ce sont des caractéristiques de l'aspect Stoicani-Aldeni.

EXPLICATIONS DES FIGURES

Fig. 1. Trestiana. Fossé B/S6. Talus nord.

Fig. 2. Trestiana. Habitation B/L2.

Fig. 3. Trestiana. 1 hache poli-civilisation Starčevo-Criș; 2—4 racloires en silex; 5—13 lames en silex.

Fig. 4. Trestiana. Civilisation Starčevo-Criș: 1 hache; 2 fragment de spatule; 3, 5 outils en silex; 4 fragment de coupe; 6 pied de petit autel.

Fig. 5. Trestiana. Fragments céramiques de B/L2 — civilisation Starčevo-Criș.

Fig. 6. Trestiana. Fragments céramiques de B/L2 — civilisation Starčevo-Criș.

Fig. 7. Trestiana. 1 monnaie coloniale de Trestiana II; 2—5 Trestiana — civilisation Starčevo-Criș; 2 nucléus; 2 fragment d'hache; 4—5 fragments céramiques.

Fig. 8. Trestiana II. Fossé longitudinal — Talus.

Fig. 9. Trestiana II. Aspect Stoicani-Aldeni — détail L₁.

Fig. 10. Trestiana II. Aspect Stoicani-Aldeni: 1—7, 9, 12 fragments céramiques; 8, 10 fragments d'idols anthropomorphes; 11—13 manches de cuillères.

Fig. 11. Trestiana II. Aspect Stoicani-Aldeni: 1—12 fragments céramiques.

Fig. 12. Trestiana II. Aspect Stoicani-Aldeni: 1 vaisseau en miniature; 2 lame en silex; 3—4 fragments d'idols anthropomorphes.